

zans İmparatorluğuyla yapılan deniz savaşlarını kazanmasına rağmen, Abdullah'ın vaktiyle irtidat etmiş olmasını ve bilhassa Mısır'da yaptırdığı Dârülhâniyye adlı büyük sarayı bahane ederek onu yıpratmaya çalıştılar ve Halife Osman'dan kendisini görevden almasını istediler. Bu arada Abdullah, şikâyetçilerden birini döverek öldürdü. Bu gelişmeler üzerine Hz. Aîşe de halifeden Abdullah'ı azletmesini istedi. Abdullah ise Hz. Osman'ın evinde muhasara altına alınması üzerine önce Medine'ye yardım gönderdi, sonra da bizzat kendisi oraya gitmek üzere Mısır'dan ayrıldı; yerine de Sâib b. Hişam'ı bıraktı. Fakat yolda Hz. Osman'ın şehid edildiğini öğrendi. Bu sırada ihtilâlcilerin yöneticisi Muhammed b. Ebû Huzeyfe, Sâib'i uzaklaştırarak Mısır'da idareye el koymuştu. Medine'ye gitmekten vazgeçen Abdullah tekrar Mısır'a dönmek istediysede muvaffak olamadı. Yaygın olan rivayete göre, Mısır'a giremeyince Muâviye'nin yanına gitmeyi de doğru bulmayıp Askalân veya Remle'ye gitti ve orada vefat etti. Hz. Peygamber'den sadece bir hadis rivayet etmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkidî, *Kitâbü'l-Megâzî* (nşr. M. Jones), London 1965-66, III, 825, 855-857, 865; İbn Hişam, *es-Sîre* (nşr. Mustafa es-Sekkâ v.dğr.), Kahire 1375/1955, II, 409; İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, II, 141; III, 72, 250, 407; VII, 496-497; Halife b. Hayyât, *et-Tabakât* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dimaşk 1966-67, II, 746, 747-748; a.mlf., *Târîh* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dimaşk 1967-68, s. 77, 164-165, 176, 178, 180, 195; İbn Abdülhakem, *Fütâhu Mısr* (nşr. Ch. Torrey), Leiden 1922, bk. *İndeks*; İbn Kuteybe, *el-Ma'ârif* (nşr. Servet Ukkâşe), Kahire 1960, s. 300-301, 507; Fesevî, *Kitâbü'l-Ma'rîfe ve'l-târîh* (nşr. Ekrem Ziyâ el-Ömerî), Bağdat 1974-76, I, 253-254; Belâzürî, *Ensâbü'l-esrâf*, I (nşr. Muhammed Hamîdullah), Kahire 1959, s. 160, 357, 358, 531-532; a.e., IV/1 (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1979, s. 505, 512-514, 533, 538-540, 555-557, 585; a.mlf., *Fütâhu'l-büldân* (nşr. Selâhaddin el-Müneccid), Kahire 1956-60, bk. *İndeks*; Taberî, *Câmî'u'l-beyân*, Bulak 1323-29 — Beyrut 1398/1978, VII, 181-182; a.mlf., *Târîh* (nşr. M. J. de Goeje), Leiden 1879-1901, bk. *İndeks*; Ebû Ömer el-Kindî, *Kitâbü'l-Vülât ve Kitâbü'l-Kudât* (nşr. R. Guest), Leiden 1912, s. 11-17; İbn Abdülber, *el-İstî'âb (el-İşâbe içinde)*, Kahire 1328, III, 918-920; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, Kahire 1285-87, III, 173-174; İbn Seyyidünnâs, *Uyûnü'l-eser*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Ma'rîfe), II, 175-176, 315-316; Zehebi, *A'lâmü'n-nübelâ*, III, 33-35; İbn Hacer, *el-İşâbe*, Kahire 1328, IV, 109-111; Seyyide İsmâil Kâşîf, *Mısr fi fecri'l-İslâm*, Kahire 1970, bk. *İndeks*; Mustafa el-A'zamî, *Küttübü'n-Nebî*, Riyad 1401/1981, s. 82-89; C. H. Becker, "Abdullah", *İA*, I, 40-41; a.mlf., "Abd Allâh b. Sa'd", *EP* (İng.), I, 51-52.

MUSTAFA FAYDA

ABDULLAH b. SAFVÂN

(عبدالله بن صفوان)

Ebû Safvân Abdullâh b. Savfân
b. Ümeyye b. Halef el-Cümahî el-Kureşî
(ö. 73/692)

Abdullah b. Zübeyr'i desteklediği için onunla birlikte şehid edilen tâbiî.

Hız. Peygamber hayatta iken doğduğu halde yaşı küçük olduğu için sahâbilik mertebesine ulaşamadı; fakat Mekke'li tâbiîlerin birinci tabakasında yer aldı. Babası ve dedesi gibi kendisi de Kureys'in eşrafından olup Mekke'nin varlıklı ve nüfuzlu bir ailesine mensuptu. Cömertliği ve üstün zekâsıyla tanınan Abdullah, hilâfet davasında Abdullah b. Zübeyr'in sadık bir taraftarı idi. İbnü'z-Zübeyr ve yanındakiler Kâbe'de muhasara edilince, Haccâc tarafından kendisine verilen emânî kabul etmedi. Sonunda, İbnü'z-Zübeyr ve birçok taraftarı ile birlikte onun da başı kesildi ve kesik başları önce Medine'ye, oradan da Şam'a Abdülmelik b. Mervân'a gönderildi.

Babası Safvân b. Ümeyye'den, Hz. Ömer, Hafsa, Ümmü Seleme ve Abdullah b. Amr gibi sahâbilerden hadis rivayet eden Abdullah b. Safvân'ın hadis kitaplarında, daha çok, "Kâbe'ye karşı harp ilân eden bir ordunun çölde helâk olacağı"na dair rivayet ettiği bir tek metne rastlanmaktadır (bk. Müslim, "Fiten", 4, 6, 7).

BİBLİYOGRAFYA :

Halife b. Hayyât, *et-Tabakât* (nşr. Süheyl Zekkâr), Dimaşk 1966-67, II, 591; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir* (nşr. Abdurrahman b. Yahyâ el-Yemânî v.dğr.), Haydarâbâd 1360-80/1941-60, V, 118-120; a.mlf., *et-Târîhu's-şâgîr* (nşr. Mahmûd İbrâhim Zâyed), Kahire 1396-97/1976-77, I, 142-143, 153, 162, 163; Müslim, "Fiten", 4, 6, 7; İbn Abdülber, *el-İstî'âb (el-İşâbe içinde)*, Kahire 1328, II, 333-334; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, Kahire 1285-87, III, 185; Zehebi, *A'lâmü'n-nübelâ*, IV, 150-151; İbn Hacer, *el-İşâbe*, Kahire 1328, III, 60; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, V, 265-266.

ALİ YARDIM

ABDULLAH b. SÂİB

(عبدالله بن السائب)

Ebû Abdîrahmân Abdullâh b. es-Sâib
b. Ebi's-Sâib Sayf el-Mahzûmî
(ö. 70/689-90)

Kıraat bilgisiyile tanınan sahâbî.

Küçük yaşta Hz. Peygamber'i görenlerdendir. Babası Sâib, Câhiliye devrinde ticaretle uğraştığı sıralarda Resûlullah'ın ortağıydı. Kıraatı arz yoluyla Übey

b. Kâ'b ve Hz. Ömer'den öğrendi; kendisinden de Mücâhid ve kıraat imamlarından İbn Kesîr kıraat tahsil etti. İbn Ebû Müleyke, Atâ, oğlu Muhammed b. Abdullah kendisinden hadis rivayet etmişlerdir. Mekkeliler, Mekke'den yetişen bir kârî* olarak onunla iftihar ederlerdi. Rivayet ettiği hadisler *Kütüb-i Sitte*'de ve Ahmed b. Hanbel'in *Müsned*'inde yer almıştır. Abdullah b. Zübeyr'in hilâfeti döneminde Mekke'de vefat etti.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakâtü'l-kübrâ* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1388/1968, V, 445; *Müsned*, III, 410-411; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe* (nşr. Muhammed İbrâhim el-Bennâ v.dğr.), Kahire 1390-93/1970-73, III, 254-255; Zehebi, *Ma'rifetü'l-kurra* (nşr. Beşşâr Avvâd Ma'rûf v.dğr.), Beyrut 1404/1984, I, 47-48; a.mlf., *A'lâmü'n-nübelâ*, III, 388-390; İbnü'l-Cezerî, *Gâyetü'n-nihâye* (nşr. G. Bergstraesser), Kahire 1351-52/1932-33 — Beyrut, ts. (Dârü'l-Kütübü'l-ilmîyye), I, 419-420; İbn Hacer, *el-İşâbe*, Kahire 1328, II, 314; a.mlf., *Tehzîbü't-Tehzîb*, V, 229; Süyûtî, *el-İtkân* (nşr. Muhammed Ebû'l-Fazl), Kahire 1387/1967, II, 204.

İSMAİL KARAÇAM

ABDULLAH b. SAİD

(عبدالله بن سعيد)

(bk. İBN KÜLLÂB).

ABDULLAH b. SAİD el-EŞEÇ

(عبدالله بن سعيد الأشج)

(bk. EŞEÇ el-KİNDİ).

ABDULLAH SALÂHİ UŞŞAKÎ

(bk. SALÂHİ EFENDİ).

ABDULLAH b. SÂLİH el-MİSRÎ

(عبدالله بن صالح المصري)

Ebû Sâlih Abdullâh b. Sâlih
b. Muhammed el-Cühenî el-Mısrî
(ö. 223/838)

Kâtübü'l-Leys lakabı ile tanınan Mısrîli muhaddis.

Ebû Sâlih el-Mısrî diye de anılan Abdullah 139'da (756) Mısır'da doğdu. Hepsî de Mısrîli olan Muâviye b. Sâlih, Harmele b. İmrân, Mûsâ b. Uley, Abdullâh b. Vehb gibi hocalardan hadis, Hamza ez-Zeyyâf'tan da Kur'an okudu. Ünlü muhaddis Leys b. Sa'd'e yirmi yıl talebelik yapıp onun elindeki yazılı ha-